

Marian kappelin muutostyö ja krematorio

Suppea kutsukilpailu 7.6.–16.8.2010

Sisällysluettelo

1. Kilpailujärjestelyt.....	3
1.1 Kilpailun järjestäjä, luonne ja tarkoitus	3
1.2 Kilpailun muoto.....	3
1.3 Kilpailun osallistujat.....	3
1.4 Palkintolautakunta ja asiantuntijat	3
1.5 Kilpailun kulku	4
1.6 Ehdotusten ja tarjousten saapuminen	4
1.7 Palkintolautakunnan kokoukset.....	5
2. Kilpailutehtävä	5
2.1 Kilpailualue.....	5
2.2 Suunnitteluohjeet	6
3. Kilpailun yleisarvostelu.....	6
3.1 Arvosteluperiaatteet	6
3.2 Kilpailun tulos ja ehdotusten ratkaisuperiaatteet	7
4. Ehdotuskohtaiset arvostelut.....	9
4.1 Ehdotus ”Iltasoitto”	9
4.2 Ehdotus ”Yhtäpuuta”	10
4.3 Ehdotus ”La memoria”	10
4.4 Ehdotus ”Tuonen lehto”	11
4.5 Ehdotus ”70x7”	12
4.6 Ehdotus ”Huntu”	13
5. Kilpailun tulos.....	13
5.1 Ehdotusten loppuvertailu ja kehityskelpoisuus	13
5.2 Kilpailun ratkaisu	14
5.3 Suositus jatkotoimenpiteistä	14
5.4 Arvostelupöytäkirjan allekirjoitus	15
5.5 Nimikuorten avaus.....	16

LIITTEET

Veli-Pekka Koivun asiantuntijalausunto

Kilpailuehdotukset

1. Kilpailujärjestelyt

1.1 Kilpailun järjestäjä, luonne ja tarkoitus

Kokkolan seurakuntayhtymä järjesti Marian siunauskappelin muutostyöstä ja mahdollisesta krematorion rakentamisen suunnittelusta suppean kutsukilpailun. Kilpailun tarkoituksena oli löytää hyvä luonnosratkaisu kappelin muutostyön ja krematorion toteuttamiseksi yhtenäisenä rakennuskokonaisuutena. Tämä toimisi lähtökohtana tarkemmalle suunnittelulle.

1.2 Kilpailun muoto

Kilpailu järjestettiin suppeana kutsukilpailuna. Kilpailusta ilmoitettiin Hilmassa 12.4.–26.4.2010 välisenä aikana, ja osallistumishakemusten määräaika oli 26.4.2010 klo 15.00.

Kilpailun ohjelma oli kilpailun järjestäjän, palkintolautakunnan sekä Suomen Arkkitehtiliiton kilpailusihteerin hyväksymä.

1.3 Kilpailun osallistujat

Hilma-ilmoituksen perusteella saapuneiden osallistumishakemusten joukosta seurakuntayhtymän krematoriotyöryhmä nimesi kilpailuun neljä osallistujaa työryhmän arvioinnin perusteella ja kaksi osallistujaa arvonnalla perusteella. Näin valitut yhteensä kuusi osallistujaa olivat:

Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo
Arkkitehdit m3 Oy
Arkkitehtitoimisto Jorma Paloranta Oy
Arkkitehtitoimisto Jääskeläinen Oy
Arkkitehtuuritoimisto Heikkinen – Komonen
VERSTAS Arkkitehdit Oy

Kukin osallistuja sai jättää vain yhden kilpailuehdotuksen.

1.4 Palkintolautakunta ja asiantuntijat

Palkintolautakuntaan kuuluivat kilpailun järjestäjien nimeäminä seuraavat henkilöt:

Puheenjohtaja:	Anna-Maria Isohanni, kiinteistöpäällikkö
Jäsenet:	Veikko Hillilä, hallintojohtaja
	Ralf Lillfors, hautaus-toimen päällikkö
	Erkki Murtomäki, Kokkolan suom. srk:n kirkkoherra, yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtaja
	Elina Nissinen, asemakaava-arkkitehti, arkkitehti SAFA
	Sakari Sykäräinen, krematoriotyöryhmän puheenjohtaja

Kilpailijoiden nimeämä jäsen:

Simo Paavilainen, professori, arkkitehti SAFA

Palkintolautakunnan asiantuntijoina toimivat:

Veli-Pekka Koivu, arkkitehti SAFA
Krister Korpela, arkkitehti SAFA

Krister Korpela ei kuitenkaan osallistunut palkintolautakunnan työskentelyyn eikä tarjotusta mahdollisuudesta huolimatta jättänyt ehdotuksista lausuntoa. Veli-Pekka Koivu jätti ehdotuksista lausunnon.

Lisäksi palkintolautakunta kutsui ulkopuolisena krematorion toiminnan asiantuntijana kuultavakseen Vaasan seurakuntayhtymän hautaustoimen päällikkö Pekka Mäkisen.

Palkintolautakunnan sihteerinä toimi OTM Torbjörn Sandell.

1.5 Kilpailun kulku

Palkintolautakunta hyväksyi kilpailuohjelman kokouksessaan 22.3.2010.

Kilpailuaika alkoi 7.6.2010 ja päättyi 16.8.2010. Suunnittelutarjoukset oli jätettävä viimeistään 23.8.2010. Kilpailun kohteessa järjestettiin opastettu esittelykierros 21.6.2010, ja kilpailua koskevat kysymykset oli tehtävä sähköpostilla viimeistään 5.7.2010 klo 14.00. Kilpailua koskevia kysymyksiä esitettiin määräaikaan mennessä kaksi.

1.6 Ehdotusten ja tarjousten saapuminen

Palkintolautakunnalle toimitettiin määräaikaan mennessä Kokkolan seurakuntayhtymän taloustoimistoon kuusi kilpailuehdotusta. Kilpailuehdotusten nimimerkit saapumisjärjestyksessä:

Nimimerkki

Kilpailuehdotuksen sisältö

Iltasoitto
Yhtäpuuta
”La memoria”
Tuonen lehto
70x7
Huntu

Kolme A3-sivua, cd sekä nimikuori
Kolme A3-sivua, cd sekä nimikuori
Kolme A3-sivua, cd sekä nimikuori
Kolme A3-sivua, cd sekä nimikuori
Kolme A3-sivua, cd sekä nimikuori
Kolme A3-sivua, cd sekä nimikuori

Kilpailuehdotukset sisältäneet kuoret avattiin 18.8.2010 Kokkolan seurakuntakeskuksen Kulmahuoneessa pidetyssä tilaisuudessa, jossa olivat läsnä palkintolautakunnan puheenjohtaja Anna-Maria Isohanni ja jäsen Ralf Lillfors sekä sihteeri Torbjörn Sandell.

Tutustuttuaan kilpailuehdotuksiin ja avaustilaisuudesta tehtyyn pöytäkirjaan, palkintolautakunta totesi, että ehdotukset olivat saapuneet vahingoittumattomina ja määräaikaan mennessä, ja että ne täyttivät kilpailuohjelman kelpoisuusehdot.

Näin ollen palkintolautakunta päätti hyväksyä kaikki kuusi ehdotusta arvosteltaviksi.

Kaikki osallistujat toimittivat määräaikaan mennessä myös suunnittelutarjoukset.

1.7 Palkintolautakunnan kokoukset

Palkintolautakunta kokoontui arvioimaan kilpailuehdotuksia kolme kertaa.

2. Kilpailutehtävä

2.1 Kilpailualue

Rakennuspaikka sijaitsee Kokkolan Mesilässä, Marian hautausmaalla. Katuosoite on Laajalahdentie 34, 67100 Kokkola.

Pyhän Marian mukaan nimetty Marian hautausmaa kaupungin keskustan ja nykyisen Koivuhaan kaupunginosan välissä otettiin käyttöön v. 1810. Hautausmaata laajennettiin vuosina 1890 ja 1940. Mäntymetsän keskellä olevalla hautausmaalla sijaitsee Marian siunauskappeli sekä käytöstä poistettu empiretyyliä lainaileva kappeli, jonka on piirtänyt kaupunginrakennusmestari Alvar Åkerman. Se rakennettiin hätäaputöinä v. 1916 samoin kuin hautausmaata ympäröivä jyrävä kiviaitakin. Hautausmaan vanhimmat haudat ovat sen perustamisen ajalta. Useat vanhat hautamuistomerkit ovat itsenäisiä taideteoksia.

Alueella on voimassa vuonna 2009 vahvistunut asemakaava, josta 10,78 ha on hautausmaan korttelialuetta (EH), jossa rakennusoikeutta on 3000 kem², 1,18 ha autopaikkojen korttelialuetta (LPA), jonne sijoitetaan kortteleiden 54, 55 ja 56 autopaikat (54, 55, 56). Hautausmaan ympärillä on lähivirkistysaluetta (VL) sekä länsinurkan läheisyydessä venäläisten sotilaiden hautaus-alue, jonka asemakaavamerkintä on hautausmaan korttelialue, jolla ympäristö säilytetään (EH/s).

Nykyisin käytössä oleva, arkkitehti Krister Korpelan suunnittelema Marian siunauskappeli vihittiin käyttöön v. 1973. Istumapaikkoja on 160, lisäksi pieni seurakuntasali/kahvio 50 hengelle. Kappelissa on urkurakentamo Hans Heinrichin rakentamat 12-äänikertaiset urut. Kappelissa on järjestetty pienimuotoista konserttitoimintaa.

Itse kappelisalia lukuun ottamatta rakennuksen tilat ovat nykykäyttöön nähden alimitoitettut. Rakennusta on tarpeellista korjata sekä laajentaa seurakuntasalin ja keittiön osalta sekä tutkia krematorion sijoittuminen samaan rakennuskokonaisuuteen.

Lähimmät krematoriot sijaitsevat Seinäjoella, Vaasassa ja Oulussa. Krematorion rakentaminen on ollut eriasteisesti vireillä Marian kappelin suunnittelusta lähtien. Kirkkovaltuusto ei ole tehnyt vielä krematorion rakentamispäätöstä. Tämän kilpailun tulos tulee olemaan osaltaan päätöksenteon pohjana, lähdetäänkö rakentamaan krematoriota vai siirtyykö sen rakentaminen, ja tässä vaiheessa tehdään vain Marian kappelin vaatimat muutostyöt.

Marian ja Annan hautausmaat sijaitsevat Laajalahdentien molemmin puolin, ja niillä on yhteinen parkkialue Marian hautausmaan edessä. Suunnittelualue käsittää Marian kappelin lähiympäristön sekä kulkuyhteyden suunnittelun Annan hautausmaan pääportille asti. Suunnittelualueen tarkempi rajaus käy ilmi kilpailuohjelman liitteistä.

2.2 Suunnitteluohjeet

Rakennusta koskevat ohjeet ja tavoitteet

Rakennuksessa on osittain varaava sähkölämmitys ja se on liitetty kunnallistekniikkaan. Alapohja, putkijohdot ja piharakenteet voidaan tehdä maanvaraisina. Nykyinen ulkovalaistus ei sido kilpailijoita. Rakennuksessa käytettävien materiaalien tulee olla pitkäikäisiä ja huollettavia.

Kokonaistaloudellisuus

Kokonaistaloudellisuudella tarkoitetaan koko yhteiskunnan kannalta mahdollisimman taloudellista ajattelutapaa mietittäessä eri rakenne- ja laiteratkaisuja. Energiatohokkuuden ja kestävien materiaalien ohella tulee kiinnittää huomiota kestävään kehitykseen.

Alueen ja rakennuksen sisä- ja ulkovalaistus

Samalla kun valaistusta käytetään rakennuksen arkkitehtonisena osana, on mietittävä käytettyjen valaistusratkaisujen kustannustehokkuutta ja huollettavuutta. Valaistussuunnittelulla on tarkoitus tuoda kappeli esiin eri vuorokauden- ja vuodenaikoina sekä luoda sisä- ja ulkopuolelle arvokkuutta ja tunnetta turvallisesta rauhoittumishetkestä saatettaessa lähimmäistä viimeiseen lepoon. Valaistuksessa tulee ottaa huomioon myös kappelin käytön vaihtelevat tarpeet.

Liikennettä koskevat lähtökohdat, ohjeet ja tavoitteet

Nykyiset paikoitustilat ovat riittävät. Huoltoliikenne ja vainajien kuljetustapahtumat on otettava huomioon suunnittelussa. Jalankulun kanssa risteävää liikennettä ei sallita. Kappeliin kulun ja poistumisen on oltava mahdollisimman esteetöntä ja tunteena rauhoittavaa. Hautausmaattueen kulkureitti kappelista Laajalahdentien toisella puolella olevalle Annan hautausmaan pääportille on myös otettava mukaan suunnitteluun.

Kaupunkikuvalliset ja arkkitehtoniset lähtökohdat, ohjeet ja tavoitteet

Tavoitteena on löytää arkkitehtonisesti jäsentynyt kokonaisuus, joka soveltuu siunaustilaisuuksien ja muiden kappelissa järjestettävien tilaisuuksien luonteeseen (sakraalitila) sekä liittyy kauniisti nykyiseen siunauskappeliin ja sitä ympäröivään hautausmaa-alueeseen. Rakennuskokonaisuus näkyy hyvin myös vilkkaasti liikennöidyltä Laajalahdentieltä. Nykyisen siunauskappelin pääasiallinen materiaali on punatiili. Rakennuksen uudisosien materiaaleja ei haluta tarkoin määritellä, mutta niiden tulee olla rakennuksen käyttötarkoitukseen sopivia, pitkäikäisiä ja huollettavia.

3. Kilpailun yleisarvostelu

3.1 Arvosteluperiaatteet

Kilpailun tarkoituksena oli löytää hyvä luonnosratkaisu pohjaksi Marian siunauskappelin muutostyön ja krematorion toteuttamiselle yhtenäisenä

rakennuskokonaisuutena, joka olisi arkkitehtonisesti laadukas ja toimiva sekä elinkaarikustannuksiltaan kohtuullinen. Kilpailuohjelman mukaan arvostelussa tuli painottaa arkkitehtonista kokonaisratkaisua ja luonnosehdotuksen kehityskelpoisuutta enemmän kuin yksityiskohtien virheettömyyttä. Voittajaksi tuli valita luonnos, joka palkintolautakunnan mielestä sopii parhaiten pohjaksi Marian siunauskappelin muutostyön ja krematorion sekä sen lähiympäristön yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle.

Palkintolautakunta painotti arvostelussaan seuraavia seikkoja:

- arkkitehtoninen kokonaisote ja uuden liittyminen olemassa olevaan
- nykyisen kappelin arvostaminen kokonaisuudessa
- vaikutukset kaupunkikuvaan ja rakennuksen lähiympäristöön
- sisä- ja ulkotilojen tarkoituksenmukaisuus, luonne ja toimivuus
- liikennejärjestelyjen luonteisuus ja turvallisuus
- kokonaistaloudellisuus (rakennettavuus, huolto ja tekniset ratkaisut)

Osassa ehdotuksista oli esitetty rakennettavaksi kellari, vaikka rakennus sijaitsee asemakaavassa esitetyllä pohjavesialueella. Tämä ei kuitenkaan vaikuttanut arvosteluperusteisiin, vaan arvostelussa tarkasteltiin tilojen toimivuutta kahdessa kerroksessa.

Arvostelussa painotettiin arkkitehtonista kokonaisratkaisua ja luonnosehdotuksen kehityskelpoisuutta enemmän kuin yksityiskohtien virheettömyyttä. Voittajaksi valittiin luonnos, joka palkintolautakunnan mielestä sopi parhaiten pohjaksi Marian siunauskappelin muutostyön ja krematorion sekä sen lähiympäristön yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle.

3.2 Kilpailun tulos ja ehdotusten ratkaisuperiaatteet

Kilpailuun saapuneiden ehdotusten yleistaso oli hyvä. Kaikki olivat suunnitelmina varsin toimivia ja lisäksi osa ehdotuksista oli arkkitehtonisesti erittäin korkeatasoisia. Suppea kutsukilpailu oli onnistunut. Pyydetty luonnosmainen aineisto oli arvostelun kannalta riittävä.

Kaupunkikuva ja arkkitehtuuri

Marian kappelin ympäristö on luonteeltaan mäntymetsäistä kangasta ja kivimuurein rajattua hautausmaa-aluetta. Alueen ohi kulkee kohtalaisen vilkasliikenteinen Laajalahdentie, josta nykyinen kappeli ja tuleva rakennuskokonaisuus ovat hyvin nähtävissä, kuin myös pysäköintialueelta, josta ihmiset saapuvat kappeliin ja jonka läpi hautausaattueet kulkevat Annan hautausmaalle.

Esitetyissä ratkaisuissa on eroavaisuuksia tämän kaupunkitilallisen näkyvyyden voimakkuudessa ja luonteessa. Ehdotuksessa ”Iltasoitto” on nykyisen kappelimassan rinnalle tuotu useita nousevia rakennusmassoja. Ehdotuksissa ”Huntu” ja ”La memoria” tuodaan myös kappelin rinnalle uusia rakennusmassoja, mutta selkeästi eriluonteisina. Näissä molemmissa ehdotuksissa esitetään myös uutta kellotornia saapumisakselin päätteeksi. Ehdotus ”70x7” antaa täsmällisemmän vastauksen rakennusten massoitteeluun tuomalla taitavasti nykyisen kappelin vastapariksi hyvin yksiaineisen krematorio-osan ja siitä kauniisti nousevan uurnanluovutuskappelin.

Muut kaksi ehdotusta, "Tuonen lehto" ja "Yhtäpuuta", pidättäytyvät uudisosan rakennusmassoillaan lähellä vanhan osan mataluutta.

Osassa ehdotuksista on onnistuneesti pidättäydytty rakennuksen ulkoarkkitehtuurissa aika vaatimattomassa muotokielessä ja pyritty näin antamaan arvoa nykyiselle kappelirakennukselle, jonka arkkitehtuuri on ryhdikästä, mutta ei näyttävää. Useiden voimakkaiden uusien rakennusmassojen tuominen nykyisen pienen ja kohtalaisen vaatimattoman kappelin rinnalle hukuttaa tämän nykyisin selkeän signaalin kappelin sijainnista.

Uudisosan julkisivujen materiaaliksi on esitetty erilailla käsiteltyä kuparia, puuta, punatiiltä sekä corten-betonia. Totuttu kaunis kaupunkikuvallinen yleisilme, punatiilinen kappeli mäntymetsässä, on säilynyt parhaiten ehdotuksissa: "Tuonen lehto", "Yhtäpuuta" ja "70x7". Ehdotuksessa "La memoria" on esitetty rohkeasti nykyisen kappelin rappaamista vaaleaksi. Palkintolautakunta koki tämän muutoksen vieraaksi, eikä nähnyt esitettyä yhteyttä ns. vanhan kappelin väriytyksen ja materiaalin kanssa. Myös ehdotuksessa "Huntu" esitetty rakennuksen kuorruttaminen lähes kauttaaltaan uudella punaruskealla tiiliverhouksella, koettiin vieraaksi ajatukseksi, vaikkakin se oli tehty erittäin taidokkaasti.

Sisä- ja ulkotilojen toiminnallisuus

Ehdotusten suurimmat toiminnalliset erot syntyvät sisäänkäyntien, eteistilojen sekä seurakuntasalin erilaisesta sijoittamisesta sekä nykyisen kappelirakennuksen käsittelystä. Kaikissa ehdotuksissa on luotu uusia toiminnallisia mahdollisuuksia. Työntekijöiden sekä seurakuntalaisten kulku rakennuksessa sekä hautaus- ja tuhkaustoimintojen yhteensovittaminen aiheutti useassa ehdotuksessa risteävää liikennettä (mm. arkun saapuminen, hyvästijättö, ruumiin kuljetus rakennuksessa, papin saapuminen tilaisuuteen). Tuhkausprosessin toiminnallinen kulku ja tilojen muoto on lähes kaikissa ehdotuksissa puutteellisesti ratkaistu, mutta katsottiin, että nämä asiat luonnollisesti tarkentuvat jatkosuunnittelussa.

Uurnan luovutustilan kappelimainen luonne nousi positiivisesti esiin ehdotuksissa "70x7", "Huntu" ja "La memoria". Seurakuntasalin rakentamista erilleen kappelista oli esitetty kiinnostavalla tavalla ehdotuksissa "La memoria" sekä "Tuonen lehto". Tämä mahdollistaisi usean tilaisuuden yhtäaikaisuuden rakennuskokonaisuudessa. Myös ehdotuksessa "70x7" esitetty pieni kappelitila mahdollistaisi rinnakkaisen pienimuotoisen siunaustilaisuuden järjestämisen.

Liikenteelliset ratkaisut

Kaikissa kilpailuehdotuksissa krematorion ja kappelin huoltoliikenne on järjestetty siten, että risteävää liikennettä jalankulkuliikenteen kanssa ei synny. Keittiön tarvitsema huoltoyhteys oli useassa ehdotuksessa epäkäytännöllinen, mutta ehdotuksessa "La memoria" siihen oli kiinnitetty erityistä huomiota. Samassa ehdotuksessa oli kuitenkin esitetty uurnan luovutus rakennuksen huoltopuolelle.

Yhteyttä Annan hautausmaalle ei ole kaikissa ehdotuksissa esitetty. Tämä ei kuitenkaan ollut keskeistä kilpailun ratkaisun kannalta, Kilpailu ei tuonut tässä suhteessa mitään erityistä uutta. Ehdotuksissa "Tuonen lehto" ja "Huntu", on ansiokkaasti tutkittu tämä yhteys. Jälkimmäisessä on jopa esitetty kolumbaario sekä

koko rakennuskokonaisuuden ja sankarihauta-alueen ympäröivä aidanne. Tällainen ratkaisu jäsentää alueen hautausmaan keskuksiksi, mutta samalla sitoo sankarihauta-alueen keinotekoisesti kappeliin.

Alueen ja rakennuksen sisä- ja ulkovalaistus

Lähes kaikissa ehdotuksissa on huomioitu valaistusta. Ehdotukset eivät kuitenkaan tuoneet mitään erityistä uutta. Ehdotuksessa ”Huntu” oli sisävalaistukseen esitetty hieno ja sakraalisesti voimakas ajatus tilojen hämärtämisestä, joka voisi kuitenkin toteutuessaan olla liian epäkäytännöllinen pinnoiltaan tummissa ja värikkäissä tiloissa.

Kokonaistaloudellisuus (rakennettavuus, huolto ja tekniset ratkaisut)

Ehdotusten kokonaistaloudellisuutta on vaikea arvioida kilpailun luonnosmaisuuuden vuoksi. Useassa ehdotuksessa esitetyn kellarin rakentaminen pohjavesialueelle aiheuttaisi lisäkustannuksia. Kaikki ehdotukset vaikuttavat kuitenkin teknisesti toteuttamiskelpoisilta. Huollon kannalta erityishaastetta tuovat joissakin ehdotuksissa esitetyt sisäpihat ja ehdotuksessa ”Huntu” esitetty pitsimäinen tiiliverhous.

4. Ehdotuskohtaiset arvostelut

Ehdotuskohtaiset arvostelut saapumisjärjestyksessä:

4.1 Ehdotus ”Iltasoitto”

Ehdotuksessa levitetään nykyisen Marian kappelin kohoava kattomuoto myös uudisosien ylle. Näin rakennuksen luettavuus heikkenee – kappelin sijainti ei ole enää itsestäänselvyys. Samantapaista heikennystä merkitsee myös nykyisen katetun ulkokäytävän rakentaminen umpeen ja ottaminen wc- ja varastokäyttöön. Samalla eteishalli menettää päivänvalonsa. Myös kappelin sisäänkäynnin löytyminen käy hankalammaksi, ja rakennuksesta tulee entistä arkipäiväisempi. Tapuli jää hieman orvoksi, kun se menettää porttitehtävänsä, eikä kulku sen alitse enää saakaan jatkoa katetusta käytävästä. Tilannetta on yritetty parantaa uusilla valaistusratkaisuilla. Suunnitelman edellyttämä uusien ja vanhojen tiilipintojen yhdistäminen, niin että eroa ei havaittaisi, on vaikea tehtävä.

Seurakuntasalia on laajennettu entisten yleisön wc-tilojen verran. Yleisölle on järjestetty sisäänkäynti omaistenhuoneeseen ja uurnanluovutustilaan tunnelmallisen pihan kautta. Samasta aulasta päästään myös vainajan näyttötilaan. Kappelipihan tunnelmaa häiritsee kuitenkin keittiön huolto.

Vainajan kuljetus tapahtuu oman erillisen sisäänkäynnin kautta, ensin vastaanottotilaan ja siitä ruumishuoneeseen. Jatkoysteys valmistushuoneen kautta kappeliin on myös selkeä ja suoralinjainen. Lähes yhtä selkeästi tapahtuu vainajan siirtäminen valmisteluhuoneeseen ja uunitilaan. Kuitenkin vainajan tie autosta ruumishuoneeseen ja siitä uunitilaan menevät ristiin. Tuhkaustilojen neliömäärä näyttäisi riittävän, mutta niiden muoto ei ole käyttötarkoituksen mukainen. Henkilökunnan tilojen erottaminen vainajan reitistä on toteutettu hyvin, mutta varsin valottomien ja ahtaiden käytävien avulla.

Kokonaisuus periaatteessa toimii, mutta vaikuttaa sokkeloiselta. Uuden krematorio-osan piha vetää huomion kappelin pääsisäänkäynniltä ja kilpailee sen kanssa.

4.2 Ehdotus ”Yhtäpuuta”

Krematoriolaajennus tehdään hyvin uskollisena Marian kappelin alkuperäiselle arkkitehtuurille. Uudisosa liittyy vanhaan saman levyisenä suorakaiteena, ja vanhan osan korkeutta esitetään nostettavaksi samaksi uuden osan kanssa. Krematorio-osassa käytetään samaa punatiiltä ja samalla tavalla betonia kuin Marian kappelissakin. Kappelisalin kohoava yläosa hallitsee uudisosaa samoin kuin nykyisiäkin tasakatto-osia.

Marian kappelin sisätiloihin puututaan vain laajentamalla seurakuntasalia nykyisen keittiön verran. Uusi keittiö rakennetaan kappelin länsisivulle. Nykyistä ja tulevaa rakennusta yhdistää aulatilojen sarja. Se alkaa eteläsvulta katkaisten tiilimuurin. Sen takana on pieni istutusten pehmentämä piha, josta katos johtaa kulkua naulakkoaulaan, siitä kattoikkunalla varustettuun uurnanluovutus- ja omaistenhuoneeseen. Tämän takana on huoltoaula, johon pohjoispuolelta johtaa samanlainen istutuspiha kuin etelästäkin. Erilaiset himmeät lasiseinät erottavat huonesarjan tiloja toisistaan. Eteläsvun naulakkoaula palvelee myös seurakuntasalia sekä toimistoa, mutta on pinta-alaltaan liian pieni kaikkiin näihin toimintoihin. Vainajan kuljetus ruumishuoneelle ja sieltä huoltoaulan ja valmistushuoneen kautta siunauskappeliin on selkeätä ja selväpiirteistä. Sen sijaan ruumishuoneesta voisi olla suora kulku uunitilaan, jotta huoltoaulaan ei tulisi vielä enemmän risteävää liikennettä. Sosiaalitulat kellarissa pakottavat henkilökunnan kulkemaan jatkuvasti ikävän umpinaisessa kierreportaassa. IV-hormit on kuljetettu maanalaisesti etäälle rakennuksesta, jolloin ne kalustavat krematoriorakennuksen ympäristöä tapulin seurana.

Reittiä Marian ja Annan hautausmaiden välillä on ryhdistetty jykevillä kiviainoilla.

Ehdotus on monessa suhteessa kohtalaisen toimiva ja säästeliäs. Tapa, jolla uudisosa on liitetty olemassa olevaan kappeliin, on sinänsä moitteeton, mutta arkkitehtonisesti vaatimaton ja mielenkiinnoton.

4.3 Ehdotus ”La memoria”

Marian kappeli on saanut ympärilleen runsaat uudistilat. Itäsvun katettu käytävä on saanut jatkoa rakennuksen etelän puoleisesta pilarikäytävästä. Nykyinen tapuli on purettu, ja sitä korvaamaan on suunniteltu huomattavasti korkeampi tapuli Annan hautausmaalta tulevan väylän päätteeksi. Nykyisen kappelin kohoava muoto on saanut vastapainokseen uurnanluovutustilojen vastakkaiseen suuntaan kohoavan hahmon. Sekä nykyisen kappelin että uuden uurnanluovutusosan ja tapulin julkisivut on rapattu valkoisiksi perusteluna niiden yhteispeli vanhan, vaalean empiretyylinen kappelin kanssa. Marian kappelin matalat tasakattoiset osat on verhottu rei'itetyn, ruskeaksi patinoidun kupariverhouksen taakse. Valkeaksi rappaaminen olisi ollut perustellumpaa, jos uudisosien julkisivut olisi tehty tiilestä ja haluttaisiin häivyttää uuden ja vanhan tiilipinnan väistämätön ero.

Suunnitelma toimii pääpiirteissään hyvin. Keskuksena on puutarhapiha kappelin ja uudisosien keskellä. Jokaisella päätoiminnalla on omat sisäänkäyntinsä: uusi pääkäynti kappeliin, keittiön huolto, ruumishuoneen sisäänkäynti ja urnanluovutuksen sisäänkäynti. Kaikki osat voivat toimia toisistaan riippumatta. Keittiö- ja henkilökuntatilat on sijoitettu taitavasti oman käytävänsä varteen. Valitettavasti kappelia ja seurakuntasalia palvelevan pääsisäänkäynnin ensinäkymä on kohti invalidi-wc:n ovia. Vanhasta seurakuntasalista on tehty aula- ja naulakkotilaa ja se on korvattu uudella salilla. Syntyneet aulatilat, eteishalli ja valmisteluhuone vaikuttavat tarpeeseen nähden tuhlailevilta. Olemassa olevan omaistenhuoneen purkaminen vaikuttaa tarpeettomalta.

Runsasta maanpäälisistä tiloista huolimatta itse tuhkaus sekä iv-konehuone on sijoitettu kellariin, mikä on toiminnallisesti hankala ratkaisu. Vainajan kuljettaminen hissillä sekä henkilökunnan liikkuminen ikävissä umpiportaissa pitäisi välttää siirtämällä tuhkaustoiminta maan pinnalle.

Suuria lasiseiniä peittävät kuparirei'itykset antavat iltaisin rakennukselle koristeellisen ulkonäön, mutta tapulin muotoilu on jäänyt kovin tavanomaiseksi. Marian ja Annan hautausmaiden väliselle reitille ei ole esitetty uudistuksia.

4.4 Ehdotus ”Tuonen lehto”

Ehdotus jättää mielenkiintoisella tavalla Marian kappelin tilanteen ennalleen. Nykyinen kappeli jää ulkoa katsoen koskemattomana ja tiilisenä hallitsemaan hautausmaanäkymää. Uuden krematorio-osan julkisivut sen vieressä verhotaan tummalla puulla ja perforoidulla (rei'itetyllä) kuparilevyllä. Rei'ityskuviot ottavat aiheensa metsästä. Vaikka uudisrakennus on vanhan kappelin tasakatto-osan korkuinen, leikkautuu se tummana näkymästä pois ja jättää pääroolin vanhalle kappelille.

Suorakaiteiseen uudisrakennukseen on ikään kuin leikattu kolme vapaamuotoista pihaa, joista kaksi toimii sisäänkäyntipihoina. Suurin piha, keskellä uudisrakennusta, muodostaa tunnelmallisen muistopihan, jossa voidaan hyvällä kesäsäällä pitää siunaustilaisuuksia tai jäähyväishetkiä ulkoilmassa, ilman ympäristön häiriötekijöitä. Pihan suuret sulkeutuvat portit tekevät jäähyväisistä vaikuttavan. Jos uudisrakennus ulkoasullaan pyrkii kätkeytymään, niin sisäpihoilla vanhan kappelin tiilisyys palaa entistä väkevämpanä, kun käytetään poikkeuksellisen karheata muurausta.

Suunnitelmassa tehdään eräitä harkittuja muutoksia Marian kappelin sisätiloissa. Uusi sisäänkäynti otetaan katetun ulkokäytävän eteläpäästä suoraan laajennettuun aulaan, joka voi toimia myös kappelisalin laajentumana. Sakaristo on siirretty nykyisen omaisten huoneen paikalle, ja entinen sakaristo on muutettu sosiaalityötilaksi. Vanhat saniteettitilat on purettu pois uuden sisäänkäynnin kohdalta ja siirretty rakennuksen lounaisnurkkaan, lähelle uudisrakennusta.

Krematoriorakennus liittyy Marian kappeliin käytävän avulla koko sen läntisen julkisivun mitalta. Käytävä kytkee uuden ja vanhan rakennuksen kätevästi yhteen ja tekee niiden tilojen yhteis- ja erilliskäytön helpoksi. Kappelisalin peräkkäisten tilaisuuksien logistiikka toimii hyvin. Uusi sisäänkäynti yhdyskäytävän päässä palvelee sekä uutta että vanhaa rakennusta. Seurakuntasali liittyy lasiseinällä käytävään ja saa päivänvalonsa tunnelmalliselta sisäpihalta. Omaisten huone ja

urnan luovutustila kaipaisi kuitenkin kiinteitä seiniä sekä ääneneristyksen että turvallisuudentunteen takaamiseksi. Keittiön huolto ja käynti krematoriotoimistoon tapahtuu huomaamattomasti oman suojaisan sisäpihan kautta.

Myös varsinaisilla tuhkaustiloilla on oma vapaamuotoinen pihansa, jota kautta arkku voidaan siirtää katseilta suojassa ruumishuoneeseen. Yhteydet ruumishuoneelta vainajan näyttötilan kautta siunauskappeliin ovat selkeät. Samoin reitit ruumishuoneelta valmisteluhuoneeseen ja uunitilaan toimivat hyvin. Teknisiä tiloja ja varastoja on sijoitettu kellariin, mutta niitä ei kuitenkaan ole esitetty. Krematorion hormia ei ole näytetty suunnitelmissa.

Hautausmaan pysäköintialuetta on järjestelty ansiokkaasti jalankulun ja ruumissaaton kannalta Marian ja Annan hautausmaiden välillä. Perforoitu kuparilevy on illalla kaunis näky rei'istä tihkuvan valon ansiosta.

Ehdotus ”Tuonen lehto” eläytyy hartaudella vainajan ja saattajien yhteiseen matkaan. Työ sisältää mielenkiintoista uutta ajattelua. Toteutus on luonnosmainen mutta kehityskelpoinen. Hoidon kannalta vaatelioiden sisäpihojen muoto ja käyttötarkoitus tulisi jatkosuunnittelussa tutkia uudelleen. Esimerkiksi sisäänkäynti urnanluovutus- ja seurakuntatiloihin olisi sisäpihan arvoinen.

4.5 Ehdotus ”70x7”

Uusi krematoriorakennus liittyy tiukasti vanhemman rakennuksen koordinaatistoihin ja hakee tasapainoa korkealla seinämälläään tapulin ja kappelin korkean osan kanssa. Punaruskeasta betonista paikalla valettu rakennus tekee voimakkaan vaikutuksen nykyisen Marian kappelin vieressä, ottaen huomioon oivallisesti nykyisen kappelin punaisella saumatun tiilipinnan arkkitehtoniset tavoitteet. Marian kappelin tasakatto-osan korkuisesta uudisrakennuksen neliöstä on kuin leikattu pois kolmiomainen sisääntulopiha tai puutarha, joka kätkeytyy muurin taakse.

Pihalta on käynti tilavaan lasiseinäiseen aulaan josta päästään korkeaan urnan luovutustilaan. Sitä voidaan käyttää myös pienenä kappelina. Samasta aulasta päästään vainajan näyttötilaan. Rakennuksen jakaa tilava käytävä selkeästi kahteen osaan. Pohjoispuolella ovat ruumishuone, valmisteluhuone ja krematorio. Sen eteläpuolella ovat työhuoneet, varastot, sosiaalitilat ja wc-tilat. Käytävä kytkee esimerkillisesti krematoriotilat valmistelutilan kautta nykyiseen kappeliin.

Ehdotus puuttuu hyvin vähän Marian kappeliin, myöskään sen sisätiloihin. Seurakuntasalia on kuitenkin laajennettu entisen keittiön verran länteen päin. Uudet keittiötilat on tehty kappelin länsisivulle.

Marian kappelia ja uutta krematorio-osaa erottaa käytävämäinen ulkotila, joka näyttää jäävän vähälle käytölle. Esimerkiksi keittiön huolto olisi voitu ohjata sitä kautta. Kolmiomainen tekninen tila sulkee ikkunat sosiaali- ja työtiloilta. Krematorion vaatimia hormeja ei ole esitetty.

Vainajan näyttötila valmisteluhuoneen nurkassa on riittämätön ja huonosti harkittu. Se voitaisiin järjestää helposti rajaamalla tila rakennusta halkovasta tilavasta käytävästä. Sen sijaan urnan luovutustila on saanut poikkeuksellisen korostuksen. Lattiapinta-alaltaan pienestä tilasta laajoine seinäreleifeineen ja valaistusaukoin on

kehitetty huikaisevan korkea ja vaikuttava sisätila. Pienen intiimin tilaisuuden kehyksistä on tulossa uusi arkkitehtuurielämys. Kolmiomainen puutarhapiha ottaa tulijan avosylin vastaan. Sitä rajaavasta muurista voitaisiin luontevasti kehittää kolumbaario.

Krematoriosuunnitelma on yksiaineisuudessaan johdonmukainen ja hartaudessaan vaikuttava.

4.6 Ehdotus ”Huntu”

Ehdotuksessa kytketään pensasaitojen avulla sankarihautausmaa, kappeli, krematorio ja uusi kolumbaario suureksi suorakaiteiseksi kokonaisuudeksi. Kappelia ympäröiviä aputiloja on laajennettu runsaasti. Ainoastaan kappelin läntinen sivu on säilynyt lähes entisellään. Nykyinen tapuli on purettu, ja se on saanut seuraajakseen jyrkän tiilitapulin, joka on sijoitettu kauniisti Annan hautausmaalta tulevan saattokäytävän päätteeksi. Uusi tapuli saa seuraa uurnanluovutustilan, krematorion piipun ja iv-konehuoneen muodostamista tiilitorneista. Syntyvä kokonaisuus on taitavasti massoiteltu ja rikas sommitelma. Ulkohahmossa näyttää säilyneen nykyisestä kappelista vain sen yläosan hahmo, mutta sekin on saanut uuden tiiliverhouksen ikkunoiden eteen rakennettuine tiiliritilöineen. Nykyinen katettu pilarikäytävä on liitetty sisätiloihin laajentuneena eteishallina. Kappelin sisäänkäynnit on merkitty uudella vesialtaalla. Seurakuntasali on saanut lisätilaa sekä leveyssuunnassa että nykyisistä saniteettitiloista. Keittiö on säilynyt paikallaan, mutta se on laajentunut etelään päin.

Krematorion sisäänkäynti tapahtuu pitkin kappelin eteläsivua, kappelin ja uurnanluovutustilan välistä. Krematorion tilat muodostavat toimivan kokonaisuuden, jossa uurnanluovutustila, krematorionhoitajan toimisto ja hyvästijättötila ryhmittyvät pienen aulan ympärille. Ruumishuoneesta on selkeä yhteys valmistushuoneen kautta kappelisaliin ja toisaalta valmisteluhuoneen kautta uunitilaan. Huolto tapahtuu onnistuneesti rakennuksen pohjoissivulta, josta kuitenkin yhteys keittiöön on liian pitkä. Pääasiassa suunnitelma on erittäin toimiva.

Sekä kappeli että vaikuttava sininen uurnanluovutustila saavat luonnonvalonsa tiiliritilän siivilöimänä. Tunnelma on kaunis, hämärä ja arkaainen, mutta riittämätön virsikirjan lukemiseen. Kappeli ja krematoriokokonaisuuden tiiliarkkitehtuuri ritilöineen ja painaumineen on poikkeuksellisen taitavaa, mutta se samalla herättää kysymyksiä nykyisen Marian kappelin arvosta. Kannattaako enää jättää pystyyn kappelin runkoakaan, kun melkein kaikki muu joudutaan purkamaan pois? Lisäksi lukemattomien tiiliaukkojen säältä suojaaminen on ongelmallista.

5. Kilpailun tulos

5.1 Ehdotusten loppuvertailu ja kehityskelpoisuus

Palkintolautakunta katsoi kilpailun tavoitteiden toteutuvan parhaiten ehdotuksessa ”70x7”. Muita ehdotuksia ei asetettu paremmuusjärjestykseen.

5.2 Kilpailun ratkaisu

Palkintolautakunta päätti valita voittajaksi ehdotuksen nimimerkillä "70x7". Ehdotukselle nimimerkillä "Tuonen lehto" päätettiin antaa kunniainio sen sisältämien uusien, tuoreiden ajatusten esiin tuomisesta.

5.3 Suositus jatkotoimenpiteistä

Palkintolautakunta päätti esittää, että ehdotuksen nimimerkillä "70x7" otetaan Marian siunauskappelin muutostyön ja krematorion hankesuunnitelman liitteeksi esisuunnitelmana, ja että ehdotuksen tehneelle suunnittelutoimistolle annetaan kohteen arkkitehti- ja pääsuunnittelu, mikäli yhteinen kirkkovaltuusto hyväksyy kohteen hankesuunnitelman ja voittaneen suunnittelutoimiston suunnittelutarjouksen.

Palkintolautakunta edellyttää mm. seuraavien puutteiden korjaamista ja vaatimusten huomioon ottamista jatkosuunnittelussa:

- Esitetyn corten-betonin käyttökelpoisuuden varmistaminen
- Kappeli- ja krematoriotointojen ja tilatarpeiden tarkistaminen
- Rakennuskokonaisuuden ja sen lähiympäristön liittyminen pysäköintialueisiin ja Annan hautausmaahan

5.4 Arvostelupöytäkirjan allekirjoitus

Kokkolassa elokuun 26. päivänä 2010

Anna-Maria Isohanni
kiinteistöpäällikkö, puheenjohtaja

Veikko Hillilä
hallintojohtaja

Ralf Lillfors
hautaus-toimen päällikkö

Erkki Murtomäki
kirkkoherra

Elina Nissinen
asemakaava-arkkitehti

Sakari Sykäräinen
krematoriotyöryhmän pj.

Simo Paavilainen
professori, arkkitehti SAFA

5.5 Nimikuorten avaus

Nimikuoret todettiin avaamattomiksi. Pöytäkirjan allekirjoituksen jälkeen avattiin nimikuoret.

Ehdotusten tekijät olivat:

Ehdotus ”Iltasoitto”:

Tekijä: Arkkitehtitoimisto Jorma Paloranta OY
Jorma Paloranta, arkkitehti SAFA

Ehdotus ”Yhtäpuuta”

Tekijät: Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy
Jorma Teppo, arkkitehti
Juho Teppo, arkkitehti
Tommi Koukkari, arkkitehti
Tapani Kaukonen, arkkitehti-yo
Erja Airisniemi, rak.arkkitehti

Ehdotus ”La memoria”

Tekijä: Arkkitehtitoimisto Jääskeläinen Oy

Ehdotus ”Tuonen lehto”

Tekijät: Arkkitehdit m3 Oy
Henrika Pihlajaniemi, arkkitehti SAFA
Janne Pihlajaniemi, arkkitehti SAFA
Heikki Muntola, arkkitehti-yo

Avustajat: Miia Mäkinen, arkkitehti-yo
Juhani Lavanko, kirkkoherra

Ehdotus ”70x7”

Tekijät: Arkkitehtuuritoimisto Heikkinen – Komonen Oy
Mikko Heikkinen, professori, arkkitehti SAFA
Markku Komonen, professori, arkkitehti SAFA
Esa Ruskeepää, arkkitehti SAFA

Avustaja: Anssi Kankkunen, arkkitehti-yo

Ehdotus ”Huntu”

Tekijät: VERSTAS Arkkitehdit Oy
Väinö Nikkilä, arkkitehti-yo
Jussi Palva, arkkitehti SAFA
Riina Palva, arkkitehti SAFA
Ilkka Salminen, arkkitehti SAFA

Avustajat: Aapo Airas, arkkitehti-yo
Ville Nurkka, arkkitehti SAFA